

ТМ	Г. XXVI	Бр. 2	Стр. 327 - 328	Ниш	април - јун	2002.
----	---------	-------	----------------	-----	-------------	-------

Приказ дела
Примљено: 30.05.2002.

Весна Милтојевић

НОВО ДОБА - ВРЕМЕ ВАКУМА *

Београдски CLIO штампао је крајем прошле године једну од култних студија француског истраживача Мишела Лакроа *New age: идеологија новог доба* коју је за потребе наше читалачке публике превео Ђорђе Трајковић. Штампањем ове студије, CLIO попуњава значајну издавачку празнину упознајући нашу читалачку публику са овим веома провокативним и интересантним делом које покушава да дефинише време идеолошког вакума у којем, по мишљењу Лакроа, нема више глобалних и умирујућих представа о свету.

У предговору књиге, Лакроа нас упозорава да у идеју револуције ретко ко више верује на овој планети, да је свети идеал социјализма одавно порушен, да су смањени реални видици "технократског рационализма", и да, на крају крајева, живимо у времену слома филозофије историје, "нарочито оне лаицистичке теорије о провиђењу" коју смо добили у залог од прошлог века просветитељства и коју су тада звали "филозофијом напретка". Дакле, у том идеолошком вакуму јавља се *New age* или Ново доба као "реално" стање развоја друштва, као нова идеологија с почетка трећег миленијума.

У првом делу књиге под називом *Идеологија новог доба*, Лакроа "износи на видело тоталитарни карактер света који заступа Ново доба" покушавајући, како сам пише у предговору, да објасни зашто се образовани људи опредељују за њега. Ново доба је, по Лакроу, настало отприлике пре три и по деценије на два дијаметрално различита места у Калифорнији, и у Финдхорну у Шкотској. Калифорнија је породила Ново доба још средином шездесетих захваљујући различитим контракултурним покретима, односно, како то луцидно примећује Теодор Рожак у студији *Контракултура* (Напријед, Загреб, 1978), захваљујући "инвазији кентаура", хипи покрету који се побунио против тзв. *american way of life*. Нове генерације "бунтовника са разлогом", профаним вредностима потрошачког друштва супростављале су вредности људског бића. Модел скученог грађанског живота требало је да буде замењен моделом човека као бића способног за доживљавање заједништва тврди Лакроа, а и еколошке теме одиграле су значајну улогу у Калифорнији шездесетих година за настанак Новог доба. Једноставно речено, наука и технологија биле су оптуживане за угрожавање природе. С друге стране, подстицај културној револуцији давали су и све чешћи покушаји трагања за мистичним, јер, истиче Лакроа, на врхунцу рационалистичке, техничке и световне цивилизације, постајали смо сведоци првих појава "повратка религији". Повратка религији, али не и догмама!! Тај покрет се испољавао преко организованих друштвених заједница као што су хипи покрети. У

* Мишел Лакроа, *New Age: идеологија новог доба*, CLIO, Београд, 2001.

оквиру њих, постојала је тежња за истраживањем екстремних људских стања под утицајем дрога чији је "гуру" био професор психологије на Харварду Томоти Лири, па су зато многи, у то доба, "New age" често називали "културом дроге".

Готово у исто време, истиче Мишел Лакроа, у Шкотској одвијао се један други експеримент (анегдотског карактера) који је допринео настанку Новог доба, а који је спровео Питер Кади са својом екипом. Наиме, Кади је 1962. године, као управник једног хотела, изгубио посао и с породицом потражио уточиште у Финдхорну (Шкотска), где земља није била погодна за обрађивање. Током једне спиритуалистичке сеансе (медитације), његовој супрузи се учинило да јој неки глас сугерише како у Финдхорну треба направити башту с поврћем. Неплодно земљиште од песка и шљунка, с великим садржајем соли, дало је по предању обилне приносе захваљујући гномима, митолошким бићима сличним патуљцима и вилењацима који живе у земљи. Финдхорн је, тако, постао један од симбола Новог доба. Остављајући ову анегдоту по страни, Финдхорн представља пример вере у природу с којом би будућност требало да успостави нову везу. "Са становишта поборника Новог доба", пише Мишел Лакроа, "развој пољопривреде остворен у сарадњи с натприродним, доказује вредност анимистичког схватања мајке Земље које се ширило под утицајем снажног еколошког покрета познатог и као хипотеза "Геа". У круговима Новог доба говори се о чудесном врту Финдхорн "у коме су присутне све врсте блаженства". Финдхорн постаје вишеслојан симбол борбе за опстанак. Најзад, он је политичка заједница која се, барем у почетку, није заснивала на демократији, јер је био обичај да се њеним чланом постаје на препоруку "највиших" чланова. То је била нека врста теократског режима који одражава политичке тенденције Новог доба.

У другом делу књиге *Сахрањивање духа*, Лакроа указује како Ново доба доноси озбиљне претње појединцу и друштву. Јер, "лако се може догодити да Ново доба, које толико воли да се пореди са стваралачком епохом ренесансе, обесмисли сав културни, уметнички, научни живот и доведе до замарања духа". Међутим, како Лакроа сматра, образовање чији је циљ да људе учини слободним и свесним сопствене индивидуалности омогућава човеку да се одупре искушењу Новог доба.

Речју, настало као реакција на материјализам и потрошачку цивилизацију 20. века, Ново доба представља неку врсту маглине која прети да уобличи снажне и сурове покрете који иду у ширину од астрологије до алтернативне медицине, од геобиологије до дијететике, од источњачке духовитости до алтернативне гимнастике, од трансценденталне медитације до атомске физике, од психологије па до екологије, од гностике до ванземаљаца... а при том, критички нас упозорава овај француски мислилац, Ново доба међу сектама ужива највећу популарност, јер оно управо за њих представља "праву идеолошку лабораторију".

Споменимо на крају да књига саджи речник појмова, као и библиографију радова у којима се промишљају становишта Новог доба, а да је разговор за ову веома занимљиву студију у виду посебног дијалога са књигом под називом *Западна цивилизација наставља трагања* написала Јелена Ђорђевић.